

ШЫҢ

СЭКП-нің Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нің Дээди Советинин оргайы

1925 чылда
үндүлүктүгү

1962 ч.
АВГУСТ
7

ВТОРНИК

№ 185 (5282).

Өртөз 2 көп.

ТАЙБЫННЫҢ БОЛГАШ ДЕПШИЛГЕНИН ОРУУНДА КОСМОНАВТ-УЖУДУКЧУ ГЕРМАН ТИТОВ-БИЛЕ БЕСЕДА

Бүгү делегей 1961 чылдын августун алдарыг 6-7 күннери сактып болуп турар. Ынчан совет космонавт-ужудукчу Герман Титов «Восток-2» деп спутник-кораблыг чегин долгалаар орбита-орук-биле төөгүтү көстүп көрбөз булун хонуктуң ужуушукунун кылган.

Ол ужуушукунун бир чыл болганы-биле СЭТА-ның корреспондентиз Борис Лукьянов ССРЭ-нің космонавты, Совет Эвелелиниң Маалыры Герман Титовка баргаш, элээн каш айтыргаларга харым бээрин дилээ. Ол беселаның бижимелин моон алаанда парлан турар.

АНТИРЫГ: Октаргайга кижиниң үр үе иштинде чоруурун октаргай делегемин шигээдин алырын утказы-биле канчаар үнелеп көрүп турар силер?

ХАРЫЫ: Мен октаргайга 700 ажыг муң километри, тодаргайлаарга

чегин айта четкеш, оон делер эң чедип келери-биле делкелер оруту ужуушук эрткин болгаш мен. Октаргай кораблы чегин долгалаар 17-ден ажыг делкелерин кылган.

Шинчээчилеринг мелегеп турары болза, оон алынган түнүс-меледер ылангыя октаргай биология болгаш медициназы дээш ышкан, мынд чаз эртемнерге кайтамчык уруг үнелгип бооп турар.

«Восток-2» салып үндүреринин мурунда эртемденеринин салган эң чугула айтыргаларын бирээм болза октаргайга кижини үр үнелгип тургузунда ужуушукун кылмып шыдаар бе, кижиниң организм бодунун ажаллаар аргазын камгалап атырбышаан, делен чоктук байдалыгга үр тааржып шыдаар бе деп айтырып болган. Делен чок чоруктуң байдалыгга мен эки чоруп, бодунуң хайгаараан чүүлдерин дугайында делкелдерин кораблы журналыгга кылмып, ужуушукунун бүгү дургузунда радио-харылазын орбитаның чегин эң ырак тоңгаларындан безин тутуп чорам мен.

Чыла дургузунда мен медицина шинчелесин каш-лаа катап эрттим, ычарага эмчилер шинчешкини санадыла-ла: «Калык байдалыгга хажымш-кымнар чос. Бүгү-ле физиологтуг чорудалгаар эгезинде турган делкелес кезээр» деп бижип турар.

Үр ужуушукунуң үнелгип рамаңаңдан камгаладылар аргалар онза чугула чугула болуп деп чүвени утуп болбас. Ол айтырыгты шигээр төлөөдө Совет Эвелелиниң ызы-бүрү космодроминында чегин «Космос» деп элээн хой кылмад спутниктерин салып үндүрүп турар болгай. Радиация зоналарын ол спутниктеринг дузазы-биле өөренип шигчелер турар, ол чорук келер үнелгип космонавтарын үр ужуушукунар өйүндө дыка айымч чок болдурар арганы бээр.

Планеталар аразының аян чорууче айттамчыкан кижиге (ол чорук каш-лаш меледээр, харын-лаа аялар дургузунда үргүлчүлөп болуп богай) бодунун херегаларын хире чегиниң беленге ап чоруур арга чок. Эртемденер мындагы бодалды чугалап турар: планеталар аразының октаргай кораблының иштинге бистип планеталык бичиниң кезээр аяныг чүдүлү тургускан турары магад чок. Боду чокта амдырал бодалар шыдаас будумел чүүлдеринг өзүп хөгжүүр чоруу анаа боттаныр. Ол чоруда бола кораблыг иштинге чоруур үнүштерин болгаш малдарын тускайлап шилери-биле хандырып болууда чөм продуктуларын, химия чиг-эттиг, кислород ажаллап будурер фабрикалар бир аямыг чейлаар бүткен ажыг-агый» шак ычар тургустунар-дыр.

АИТЫРЫГ: Октаргайны шигээдин алырын талашында тайбын чарыштың болгаш калы ажалдажыланың дугайында чүңү чугалап болур силер?

ХАРЫЫ: Октаргай делегемин ажылаарын өөренип шинчээчилерин айттырып талашы-биле АКШ-тың президентизм Дж. Кеннедиге чоруккан бижинге Совет чазактын башчыны Никита Сергеевич Хрущевтин онза-лап делкелээни бола, октаргайны бүгү кижиге төрелгениң эрге-ажык-тарынга шигээдин алырын дыка ычар, оон-биле ажал чок чарыгдалар негеп турар херэчче бодалың салымчынын хой-ле салып чурттар кирген тудум-ла, ол херек улам дүрген бурунгаараар апар.

«Калы ажалдажыланың, бистип эртем-техника чедикчилеринг өскө планеталарга — Айга, Венерга, Марска ханымал кирер октаргай кораблынын калы тургузарыгга чедир каттыштырарын улам-ла калык перспективалары чегелесинкиңиң дүжүр дугайында дургузуга чедип алынганда, ычар тыптып келер» деп Никита Сергеевич бола делкелээни болгай.

Бодал көөргө, бир эвес Совет чазактын саналыгга АКШ-тың чазак каттыжар, тайбын чөтүк турар миллион-миллион кижилеринг үнү дүңгүлөп база, чегелесинкиңиң бүтүн ишти болгаш бурун дүжүр дугайында керээни чарычын баар чүс бола, октаргайга совет болгаш америк космонавтарын калы ужуушукунуң кижиге төрелгениң төөгүгө кирер-дыр.

Совет кижилер октаргайны тайбың соругаларга шигээдин ап турарлар. АКШ-тың чоруурун турар шинчелеринин дугайын бистип ынак Төрөз чуртустун алдары дээш эртемге чаа-чаа салымчыклар кирер дугайын күзеп туралар. Ол эртемниң мурунун СЭКП-нің XXII съездининг шигитилери кайтамчыктың үлүг перспективаларын ажалып берген бола. Ам болуп ужуушукунар конуг-ла солун болуп, эртемге хой-ле чаз чүүлдерин бээр апар.

Бистер октаргайга чаа-чаа үнүшкүннеринг эгезинде турар бис, оларын соругалың кижиге төрелгениң чаагай чоруу болгаш депшилгези бо-лур.

АИТЫРЫГ: Космонавтарын келер үлүг ужуушукунуң перспективаларын дугайында каш сөстөн чугалааларга калдыгы?

ХАРЫЫ: Бистип Үшүк, Дөртүк, Бешки болгаш өскө-лаа космонавт-ужудукчуларымс чаа-чаа ужуушукунуң дугайын, бистип ынак Төрөз чуртустун алдары дээш эртемге чаа-чаа салымчыклар кирер дугайын күзеп туралар. Ол эртемниң мурунун СЭКП-нің XXII съездининг шигитилери кайтамчыктың үлүг перспективаларын ажалып берген бола. Ам болуп ужуушукунар конуг-ла солун болуп, эртемге хой-ле чаз чүүлдерин бээр апар.

Бистер октаргайга чаа-чаа үнүшкүннеринг эгезинде турар бис, оларын соругалың кижиге төрелгениң чаагай чоруу болгаш депшилгези бо-лур.

АИТЫРЫГ: Космонавтарын келер үлүг ужуушукунуң перспективаларын дугайында каш сөстөн чугалааларга калдыгы?

ХАРЫЫ: Бистип Үшүк, Дөртүк, Бешки болгаш өскө-лаа космонавт-ужудукчуларымс чаа-чаа ужуушукунуң дугайын, бистип ынак Төрөз чуртустун алдары дээш эртемге чаа-чаа салымчыклар кирер дугайын күзеп туралар. Ол эртемниң мурунун СЭКП-нің XXII съездининг шигитилери кайтамчыктың үлүг перспективаларын ажалып берген бола. Ам болуп ужуушукунар конуг-ла солун болуп, эртемге хой-ле чаз чүүлдерин бээр апар.

Бистер октаргайга чаа-чаа үнүшкүннеринг эгезинде турар бис, оларын соругалың кижиге төрелгениң чаагай чоруу болгаш депшилгези бо-лур.

АИТЫРЫГ: Космонавтарын келер үлүг ужуушукунуң перспективаларын дугайында каш сөстөн чугалааларга калдыгы?

ХАРЫЫ: Бистип Үшүк, Дөртүк, Бешки болгаш өскө-лаа космонавт-ужудукчуларымс чаа-чаа ужуушукунуң дугайын, бистип ынак Төрөз чуртустун алдары дээш эртемге чаа-чаа салымчыклар кирер дугайын күзеп туралар. Ол эртемниң мурунун СЭКП-нің XXII съездининг шигитилери кайтамчыктың үлүг перспективаларын ажалып берген бола. Ам болуп ужуушукунар конуг-ла солун болуп, эртемге хой-ле чаз чүүлдерин бээр апар.

ТӨРӨЗ ЧУРТУМ

(Маадыр Г. Титовка)

Төгелчинин чавыдангап ойноп өскөн,
Дөргүн кылды хонаш соргаа едентен бээр
Хүн, дүн дивейн чавынанган чырык оран —
Нүзөл-сагыш дээдиң Москва чедир

Улуг-делем совет чуртум алгаш тур мен,
Уран ырым херээм долуп, чаңгыланды.

Депшилгенин, чогадыгын маңын көөргө —
Делегейде Эвересттен артык бедик,
Оран дидим маадырларын күжүн көөргө —
Октаргайда сылдыс оруун изеп ушкан,

Совет чуртум, байлаң чуртум алгаш тур мен,
Чоргааралың «Восток»-биле кишиңиң үндү.

Ай, хүн көрбөс напшаладарда оттар чайнаан,
Алдын мөңгүн, демир-дест чонга шаңнаан,
Хову шатта тракторлар чарыштырган,
Хоор-сарыг арбай-тараа дагжап чыдар

Совет чуртум, байлаң чуртум алгаш тур мен,
Сорун-нүзөл «Восток» ышкан бедик ушту.

Көшүнү шөгүн ыңгыраан-даа көрбөстөдүм,
Хелгүт чонум «Ил», «Ту», «Восток» халгелерлиг,
Ак-нак хемим океане киргени дег,
Аас-кемим чуртун чурттап, чоргаарады.

Тайбың чуртум, совет чуртун алгаш тур мен,
Даглар ашкан, мээң үнүм Москва четсин!

А. ДАРЖАА.

Тараа ажаап алышыкыны эгелээн — бүгү күштү олче угландырап

Шинтпирлиг чугаалашкан

Август 4-те Чадаана хоорайга делкелер айы-биле колхоз-совхоз бүдүрүлгезининг барыын талакы өргөдөлиниң унуттур ажылдакчыларынын, СЭКП-нин Бай-Тайга, Барыс-Хемчик, Өвүр, Чөөн-Хемчик болгаш Улуг-Хем районнарынның бирги секретарьларының база рай-түсөөмнор даргаларының чөвүлөс хуралы болуп өрткөн.

Чөвүлөс хуралды ажыдып тургаш, СЭКП обкомунун бирги секретары эш С. К. Тока мында деп чугаалаан: дүжүт ажаап алышыкының ажалы Украинаның, Кубаның шөлдеринде Новоалексее болгаш Сибирь-ге калырып чоруткан. Ол Тыва АССР-нин чамдык ажыг-агыйларынын шөлдеринде база эгелээн. Моон ужурунда Барыын талакы эонаның районнарында көдээ ажыл-агыйга агар ажылдарын дугайында болгаш ажыл-агый чыдын организастыг доо-ар талашы-биле соругалар дугайында айтырыгын бо хуралга чугалаа-жыр деп шигитилдирең чүе.

Мал чегинерин белеткелениң, дүжүт ажаап алышыкыныга белеткелени чоруп турарынын дугайында болгаш күрүгөге эл, сүт, дук болган тараа салар талашы-биле сонна-лестиг хулаалгелерин күзүсүр хем-чегер дугайында информация кыл-лары-биле СЭКП-нин Бай-Тайга рай-комунун бирги секретары эш О. Биче-ге сөс берген. Район август 3-ке чедир күрүгөге сүт садарынын чыл пазынын 80 хузуң күзүсүткен. 4 октябрь 1-ле оюн бүрүн күзүсүр болгаш чыл төңчүгө чедир пландан ажыр 200—250 центнер сүт саттыгын турар. Эл, дук болгаш тараа садарынын планын бай-тайга-чылдар база күзүсүткен.

— Күрүгөге эл садарынын пазынын ноябрь 1-де күзүсүр болгаш чыл төңчүгө чедир пландан ажыр 50 тонна элтиң чадар бис—деп, СЭКП-нин Өвүр райкомунун бирги секретары эш А. Семс-оол чугаалаан.

Ынчалза-даа районда мал чегинерин белеткелди конугт байг чоруп турар. Август 1-ге чедир ситен белеткеленин пазы чылде 7,5 хуу күзүсүткөнгөн, силос салымчынын мырыалы эгелээни. Оон кол чылда-ламын колхозчуларын ажалын байг организастап турары болуп.

СЭКП-нин Барыын-Хемчик райкомунун бирги секретары эш Н. Бойду республиканың «Сельхозтехника» каттыкчылыгының адренгине улуг хомуладды кылган. «Барыс» совхозта чүдө атыгын ситен кестирер ийн машиназы бар болгаш трактор-биле ситен кестирер машиналар чедиле. Август 3-ке чедир район ситен белеткеленин пазынын 22 хуу күзүсүткен. «Барыс» болгаш «Шек-пир» совхозтарының, «Болышев» колхозунун партия организасталары мал чегинерин белеткелди тургелдер дүжүт хемчегелерин ап турар. Ол дугайында беш хонук бүрүзүлө район чоруттугган ажалын түнелен үндүрүп, мурунчылларга шигитилер ышкылыгын тыпсып турар.

СЭКП-нин Улуг-Хем райкомунун бирги секретары С. С. Чанар «Найрал» болгаш «Улуг-Хем» совхозтар тарааларын кестирип эгелей берген деп чугаалаан. Районда тараанын дүжүдү акы. «Найрал» совхоз-тун Шанчыда 500 гектар хемчөлө-лүг шөлүн бир гектарындан 40 —

45 центнер кымыл-тас үнгөн. Тарааларын ажаап алышыкынын организастыг чорудары-биле районун дүжүт ажалды чоннары мобилизастап, оларын бүгү күжүн ажалла-ры эргекжөк чугула. Ажаап алышыкынын техникасын, тараа кургалыр механизминер болгаш скелетарын белеткээр-биле калы, политик масса-лыг ажалды, ховуларын ажалышчилерин культуруг хандырынын пазынын партия райком ажалды кылган болгаш ону биро хура-лында бидишкан. Ажаап алышыкы-га барып ажаллаар чолалыларын кекээни район төвүгө эрттирер деп турар бис. Ол ышкан автолака-ларын, агиткультбригадаларын ажалынын маршрут-графити көрү-дүнгөн болгаш байдлаттыгган. Улуг-Хем районун ажалды чоннары план суугаар 14.400 тонна тараа дүжүрүгүнн орунуга 20.000 тонна тарааны күрүгөге дүжүр аргалыг деп эш Чанар түнелениде чугаалаан.

Механизаторларга амдырал-чуртталыгын эки байдаларын тургуза-рынын чугулазынын дугайын СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райкомунун бирги секретары Д. Ондар чугаалаан. Бүгү-ле ажыл-агыйларда механизатор-лар ажал соонда чунар бажыга чунуп, арыг орун-дөжөккө удуп болуп арганы чедип ап турар бис. Көдөниң ажалышчилеринин орун-туга коммунист күш-ажы дөш демисиди калбартырыңче партия райком улуг кичөөгөй салып турар. Ол белди ап дөш районун колхозчуларга болгаш совхозчуларга 11 бригадалар демисежип турар. СЭКП райкомунун аппаратында ин-спектор бүртүз бригадаларын болгаш эвеноларын чотугу бөдүлүдө ажал-херектеринин байдалын хары-лап турар. Мал чегинер белеткел-ринче кичөөгөй партия райком мурунку чылдар ышкан улам улга-тырып турар. Чүдө дээрге хей, эки мал чегинер барда мал ажалыгга чүңү-лаа чедип ап болур дээрин эрткин чылдын дуржулгазы көрү-скөн. Эрткен 1961—62 чылдарын ийн кымылында районун ажалы-агыйлары 8700 баш малды, оон ийн-тинде 1100 баш мыйыстыг бола малды семирти азыраан. Хонукта ортумак делен немедези 660 грамм болган, а «Чыраа-Бажы» совхозта М. Буулар хонукта ортумак делен немедези 1 кг чедир белдирген чедип алган. Чөөн-Хемчик район кү-рүгөге сүт садарынын пазынын ок-тябрь 1-ге чедир күзүсүткөн, план-дан ажыр ам-даа 230 тонна сүтү дүжүр деп эш Ондар чугаалаан.

Партия райкомарынын секре-тарьларынын информастыг савадла-рының соонда, тараа продуктулар аргалыгын начальниги Д. Л. Деве, барыын талакы эона талашы-биле СЭКП обкомунун партору А. М. Гра-добов, көдээ ажыл-агый продукту-ларын дүжүдүгө болгаш белеткел-дер министрствозунун агроному Д. Г. Серякова, барыын талакы эона талашы-биле БЛКСМ обкомунун ком-соргу О. Ной-оол, зонада профес-сел организастык Садыг, бүдүрү-гө эргеленин план экономика кил-диштинг начальниги А. А. Саян, «Ленинги орук» солунун редакто-ру С. С. Базуу, бүдүрүгө эргелени-нин белеткелдер инспекциянын начальниги С. С. Соном олар савад берген.

Барыын талакы эонаның ажалы-агыйлары 2.500.000 пуд тарааны, пландан ажыр 335 тонна сүтү кү-рүгөге саар болгаш өгт садарынын пазынын октябрь 20-ге чедир жүү-седир дөш демисежирин чөвүлөс хуралын киржикчилери шигитил-дөөн.

ҮНЕЛИГ КУЛЬТУРА

Бин-Хем районун «Тийлелге» көдээ ажыл-агый артеди бир үнел-лиг культура болуп чочак-тарааны ам ийн чыл тарып турар. Бо чы-лын ону 53 гектарга тараан. Анык механизатор Чымыа Болай-оол оон тарылазын бедик шынарлыг чорут-кан. Бегирээ черде чочак-тараанын бедик дүжүдү өзүп үнгөн—июль-дун төңчүгүндө чамдык черлерде ол культуранын үнүжү 180 сантиметр четкен. Ажаап алышыкынын үзөи чедип келген. Бо харысгалыг ажалды эш Болай-оолга дааскан.

Бодунун тракторунга кезер ма-шинаны таарыштыр кожуп алгаш, кезилдени эгелээн. Баштайгы хүнде кезер машинанын динтери орта ажалдап, тавыча салыр дыр-баш тавычаларын будалыр салып турган. Ийги хүнде анык меха-низатор ол бүгү четпестерин эдиң алгаш ажалды шуудалып, хүнде 6 гектарын кескен.

— Чочак-тараа быжа берген соонда дүргөн эвирей бээр, бир

Оон соонда бүдүрүгө эргелени-нинг начальниги А. Н. Түргөн-оол болгаш СЭКП обкомунун бирги се-кретары С. Н. Тока түнел сөс чугаалаан. Партиянын XXII съезди-ниң болгаш СЭКП ТК-ның март Пле-нумунун шигитилеринге сорук ки-нонуң ажалы республика кылдыр өдө организасталың тыва улус дуга-йында партиянын болгаш чазактын ала сагыш салымчылыгынын тола илерделгелеринг бирөөш кылдыр көрүп, үлөтүр, бүдүрүгелерде, транспорт организасталарында, ту-дугаларда болгаш хову-шөлдерде ба-за мал ажалынын фермаларында аажок улуг кудуруушкуну-биле ажаллап турар деп эш Тока чугаа-лаан.

Ам республиканың ажыл-агыйла-рынын чыл кезинин шөлдеринде байлак дүжүт быжып турар. Бистип кол соругалыс болза ону дүргөн болгаш чидирг чокка ажаап алыр болуп. Мааза ажаап алышыкын ажалдарын калык фронт-биле чо-рудаларга чүдө техниканы, скелд-оран савадарын, культура турла-ларын болгаш өскө-лаа чүдүлдерин белеткээр эвес, харын бо хүндерде мал чегинер белеткелеринге улуг күжүненишчилерин үндүрер керек. Ол болза дүжүт ажаап алышыкын чо-рүп турар үдө мал чегинеринг белеткелчеге кижиге күжү болгаш хей салыг техниканы чартыктырбазы-га чугула.

Чадаанын бүдүрүгө эргелени-нин ажалы-агыйлары дүжүт ажаап алышыкыныга багай белеткенип турар деп эш Тока делкелээни. Август 1-ге чедир 84 тараа комбайн-ларын, силос ажаар 35 комбайнлар, 78 ажаа жаткалар ажаап алышы-кына белен эвес болган.

Механизаторлар, малчынар бол-ган көдөниң өскө-лаа ажалдакчы-ларын ортуңда масса политиктиг ажал чамдык райондарга багай тургустуган. Чилээ, Чаа-Хөлдүн болгаш Сүт-Хөлдүн септелме мастер-скяларында чангыс-лаа чаз дөшүп, кылгырып чок, комбайнлар септе-ринг графити база чок. Комбайнер-лер социалистиг хулаалге албаан. Чөөн-Хемчик районда (СЭКП рай-комунун секретары эш Ондар) масса-политиктиг ажалды чорударынын пазы чок. Ман-Чүрек деп черде хойжуларга солуннар болгаш жур-налар ийн ай дургузунда чедир-тингөөн, ийн радио-лаа чок, кино-да көргүстүмкөн. Ол фермада кол-дуунда аныктар ажаллап турар. Бүдүрүлгенин колхоз-совхоз өргө-лөдери тургускан чорук партиянын шигиттаргай шигитари болуп деп эш Тока делкелээни. Эргелелерин ажалдакчылар колхозтарга болгаш совхозтарга улуг дуза көргүтүп ту-рар, мынд болза-лаа организастык ажалдан чайлаш, инспекцилор ажалыч сундугу хөөнүг кижилер оларын чамдыктарында ам-лаа бар. Олар боттарынын ажалын өдө тур-гусса чотугу.

Барыын талакы эонаның ажалы-агыйлары 2.500.000 пуд тарааны, пландан ажыр 335 тонна сүтү кү-рүгөге саар болгаш өгт садарынын пазынын октябрь 20-ге чедир жүү-седир дөш демисежирин чөвүлөс хуралын киржикчилери шигитил-дөөн.

ЧАА СОВХОЗТА ЧАА КУЛЬТУРА

«Кок-Тей» совхозтун чочак-тараа-зы чаагай үнгөн. Бо чылын чаз та-рып эгелээн ол үнелгип культураны чидирг чокка ажаап алыр дөш механизаторлар сорутуг ажаллап турар.

«Найрал» совхозтун шөл-деринде байлак дүжүт быжып турар. Шанчыда болгаш Улуг-Артыг бээр ийинде чаагай дү-жүттерге онза улуг идгел сал-дынын турар. Совхоз аңгылап ажаап алышыкыны эгелээн. Ажаап алышыкына комбай-

алырга, Айкырыгга 160 ажыг гек-тар кымыл-тасы тавычалыг кескен, аңгылап ажаап алышыкынын Шан-чы бригаданы база эгелээн. Терезин-нин шөлдеринде 8 комбайн агрегат-тары дөш ажаап эгелээн. Дүжүт чаагай.

Ажылдын баштайгы дөрт хүн-деринде 18 агрегаттар ниятинг-биле 170 ажыг гектарынын тавычалыг кестирген болгаш 30 гектар кымыл-тасы дөш ажаап алган. Август 6-да 6 комбайн база немей кирпикен.

Ажылдын бүдүрүгү, эки шынары дөш чарыш кижилерин күш-ажы-лыг улам сорук кирип турар. Ам бешин хүн нормазын 150 хуу кү-седип эгелей берген. Маадыр-оол, Дамба-Хуурак ышкан комбайнерлер хей.

Комбайнер эш А. Степаненко ба-за-ла чаз арганы ажылаарын ора-дажып турар. Ол бодунун «СК-3» комбайнын тарааны тавычалыг кестирерге белеткеп турар. Комбайн-нын транспортлорун болгаш басты-рыктынын хөдөбөс кылгаш, кезер апаратын аадаанда досканы шек-тер аразындан ооп алыр. Ынчан кестинген тавыча ону дамчыштыр комбайн дугуйларынын аразында дүжүр. Сонгу бичин дугуйлар тавы-ча бастыры дөш, оларга автома-шиналарын сонгу эвээн аштеп алыр, ычар дугуйлар аразы мурунда-зындан 45 см алгыр. Боду чоруур комбайнныын ычарга өдө дээрине база бир жатканы узун принципке кожуп алырын аргазын бээр болгаш тавыча курган, бастырап четкеке комбайннынын аяла турар чорутуң чылдыр, күш-ажыдыг бүдүрүкчүлүг-лаа бедир.

Мурунчыл механизаторлар Не-федов биле Степаненко чаз, депши-лелгел арганы ажалдарынын совхоз-та эгелечилери болган. Оларын үлөгерин өскө механизаторлар эде-рер болгаш боду чоруур комбайнны-нын хөйт-биле ычарга өдө дөргөн ту-рар.

Ч. САЛЧАН.

ЧАА СОВХОЗТА ЧАА КУЛЬТУРА

«Кок-Тей» совхозтун чочак-тараа-зы чаагай үнгөн. Бо чылын чаз та-рып эгелээн ол үнелгип культураны чидирг чокка ажаап алыр дөш механизаторлар сорутуг ажаллап турар.

«Найрал» совхозтун шөл-деринде байлак дүжүт быжып турар. Шанчыда болгаш Улуг-Артыг бээр ийинде чаагай дү-жүттерге онза улуг идгел сал-дынын турар. Совхоз аңгылап ажаап алышыкыны эгелээн. Ажаап алышыкына комбай-

алырга, Айкырыгга 160 ажыг гек-тар кымыл-тасы тавычалыг кескен, аңгылап ажаап алышыкынын Шан-чы бригаданы база эгелээн. Терезин-нин шөлдеринде 8 комбайн агрегат-тары дөш ажаап эгелээн. Дүжүт чаагай.

Ажылдын бүдүрүгү, эки шынары дөш чарыш кижилерин күш-ажы-лыг улам сорук кирип турар. Ам бешин хүн нормазын 150 хуу кү-седип эгелей берген. Маадыр-оол, Дамба-Хуурак ышкан комбайнерлер хей.

Комбайнер эш А. Степаненко ба-за-ла чаз арганы ажылаарын ора-дажып турар. Ол бодунун «СК-3» комбайнын тарааны тавычалыг кестирерге белеткеп турар. Комбайн-нын транспортлорун болгаш басты-рыктынын хөдөбөс кылгаш, кезер апаратын аадаанда досканы шек-тер аразындан ооп алыр. Ынчан кестинген тавыча ону дамчыштыр комбайн дугуйларынын аразында дүжүр. Сонгу бичин дугуйлар тавы-ча бастыры дөш, оларга автома-шиналарын сонгу эвээн аштеп алыр, ычар дугуйлар аразы мурунда-зындан 45 см алгыр. Боду чоруур комбайннырын ычарга өдө дээрине база бир жатканы узун принципке кожуп алырын аргазын бээр болгаш тавыча курган

С ХЕРТЕН

пропаганда килишсиния 23-54 харысгалалыг
иния 37-13, иштики информация
Солук келбейн барганя 32-75 телефонче юлгээр.